

Udviklingsplan for de tre kommunale kirkegårde i Aalborg Kommune

Af *Monika Mohr*

Landskabsarkitekt, Park og Natur, Aalborg Kommune

Udviklingsplanens forside.

I Aalborg Kommune har vi tre kommunale kirkegårde – Almen Kirkegård, Søndre Kirkegård og Østre Kirkegård. Kirkegårdene udgør et areal på 31 ha.

De tre kirkegårde er indrettet på et tidspunkt, hvor kistebegravelse var den dominerende begravelsesform. Gennem mange år har primært urnegravsteder været efterspurgt, hvilket har medført, at mange kistegravsteder er nedlagt eller omlagt til urnegravsteder. Den oprindelige tætte struktur med traditionelle kistegravsteder er erstattet af spredte urnegravsteder typisk i græs. Det har ændret kirkegårdenes fremtræden betydeligt og betyder, at kirkegårdene i dag fremstår ensartede og åbne.

Vi har udarbejdet en udviklingsplan for de tre kirkegårde. Udviklingsplanen er et redskab til langsigtet planlægning og styring af den fremtidige udvikling på kirkegårdene. Hensigten med udviklingsplanen er bl.a. at sikre, at kirkegårdene tilbyder forskellige landskabelige oplevelser af høj landskabsarkitektonisk kvalitet samt, at den enkelte kirkegård løbende kan tilpasses ønsker og behov til en fremtidig kirkegård.

Kirkegårdenes særlige identitet

Kirkegårdene fremtræder i dag ret ens, og umiddelbart er den enkelte kirkegårds landskabelige helhed svært genkendelig.

I udviklingsplanen tildeles hver kirkegård en særlig identitet. Den særlige identitet tager udgangspunkt i den enkelte

kirkegårds eksisterende landskabelige kvaliteter og potentialer, som bevidst bevares og understøttes ved overordnede beplantningsstrukturer. Det betyder, at der skabes en stærk identitet på den enkelte kirkegård, men også en tydelig landskabsarkitektonisk helhed.

Almen Kirkegård er beliggende i midtbyen og er karakteristisk ved mange allébeplantninger. Dens særlige identitet er bykirkegården med alléer. Søndre Kirkegård grænser op til en skovbeplantning og har en skovafdeling. Dens særlige identitet er skovkirkegården. Østre Kirkegård er beliggende i et område primært bestående af enfamiliehuse. Dens særlige identitet er havekirkegården.

Den enkelte kirkegårds særlige identitet betyder forskellige landskabelige oplevelser de tre kirkegårde indbyrdes.

Eksisterende allé på Almen Kirkegård.
Foto: Aalborg Kommune.

Begravelsespladsen nu og i fremtiden

Vi skal sikre, at der til enhver tid er begravelsespladser nok til alle på vore kirkegårde samt, at vore døde håndteres på en værdig måde. Udviklingsplanen skal med andre ord sikre tilstrækkelig begravelsesplads til alle, herunder at antal og udbud af gravstedstyper svarer til nutidens og fremtidens ønsker og behov.

For at sikre tilstrækkelig begravelsesplads til alle nu og i fremtiden, er der udarbejdet en prognose for det fremtidige behov for antal gravsteder fra år 2011 til år 2040. Endvidere er tendenser inden for begravelseskultur undersøgt nærmere.

I perioden fra år 2011 til år 2040 forventes en stigning i det samlede antal gravsteder på de tre kirkegårde. Fordelingen

Eksisterende gravrum med skovkarakter på Søndre Kirkegård.
Foto: Aalborg Kommune.

Eksisterende gravrum med blomstrende træer på Østre Kirkegård.
Foto: Aalborg Kommune

mellem kiste- og urnegravsteder forventes dog at ændre sig, hvilket betyder, at det fremtidige gravstedsareal i brug bliver mindre. En langsigtet prognose er dog ret usikker, og det er derfor vanskeligt at fastlægge fremtidens behov for antal gravsteder.

Måden at håndtere og markere døden på afhænger af tidens begravelseskultur. Udviklingen peger i retning af et samfund med flere forskellige kulturer herunder trosretninger. Kirkegårdene er begravelsesplads for alle og dermed et fælles sted, som skal rumme og respektere de forskellige kulturers måde at betragte begravelsespladsen på. Fremtidens kirkegård skal med andre ord rumme alle uanset trosretning og overbevisning. Nutidens tendens inden for gravstedstyper er endvidere et tiltagende behov for at sætte personlig præg på sin begravelse og sit gravsted. Det betyder større efterspørgsel

efter valgmulighed og variation. Det er derfor svært at fastlægge, om fremtiden præges af kistegravsteder, urnegravsteder, askespredninger over havet, begravelser i skov eller måske andre alternativer.

Almen Kirkegård er bykirkegården, der er karakteriseret ved mange allébeplantninger. Kirkegårdens eksisterende alléstruktur tydeliggøres ved ny hovedallé, sekundære alléer samt kantallé. Alléerne understøttes af bredere tracéer og sammenhængende hække.

Den enkelte kirkegårds særlige identitet betyder tydelig landskabelig helhed. Inden for helheden kan der skabes forskellige landskabelige oplevelser i form af særlige beplantningskarakterer for det enkelte gravrum.

Søndre Kirkegård er skovkirkegården. Kirkegårdens skovkarakter tydeliggøres ved at supplere eksisterende beplantning med nye skovtræer, således at der skabes gravrum med forskellige skovkarakterer.

Beplantningskaraktererne kan variere fra det plejede til det vilde udtryk, hvormed forskellige ønsker til gravstedstyper kan imødekommes. De forskellige landskabelige oplevelser skal underordne sig den enkelte kirkegårds særlige identitet,

Østre Kirkegård er havekirkegården. Kirkegården er oprindelig struktureret efter et splitflag. Strukturen skal tydeliggøres ved klare beplantningsstrukturer. Beplantning skal have havekarakter i form af mindre træer, blomster, prydblomster m.m.

hvormed der sikres sammenhæng og landskabsarkitektonisk helhed. Kirkegårdenes fleksible indretning sker i form af et gridnet, som lægges ned over det enkelte gravrum i forbindelse med omlægning af gravrummet. Inden for gridnettet kan kiste- og urnegravsteder anlægges efter behov. Den enkelte kirkegårds særlige identitet sikrer således robusthed, rummelighed og fleksibilitet i forhold til en udvikling på kirkegårdene, som løbende kan imødekomme ønsker og behov til fremtidens kirkegård.

Realisering af udviklingsplanen

Efter politisk godkendelse af udviklingsplanen er der udarbejdet forskellige redskaber til planlægning og styring af realisering af udviklingsplanen herunder en etapeplan omfattende alle projekter afledt af udviklingsplanen, en tidsplan for lukning og genåbning/omlægning af gravrum, principper for fremtidig indretning af gravrum, et katalog over inventar og en manual til håndtering af registrerede, bevarelsesværdige gravminder.

Realiseringen kan strække sig over mange år afhængigt af gravstedernes fredningstider og det økonomiske råderum. På nuværende tidspunkt er de første projekter gennemført, og flere projekter venter de kommende mange år.

Med realisering af udviklingsplanen forventer vi, at vore kirkegårde kan tilbyde de gravstedstyper, som efterspørges også i fremtiden, samt landskabelige oplevelser af høj landskabsarkitektonisk kvalitet for de forskellige brugere af kirkegårdsanlæggene.

Udviklingsplanen, herunder litteraturliste, findes i sit fulde omfang på <http://www.e-pages.dk/aalborgkommune/693/>.